

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi verkkotunnuslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä kesäkuuta 2004 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi verkkotunnuslain muuttamisesta (HE 125/2004 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 2/2005 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Laura Vilkkonen, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Leena Vettenranta, oikeusministeriö
- johtaja Jorma Koivunmaa ja yksikönpäällikkö Merja Saari, Viestintävirasto
- lakimies Vesa Vuoti, Kuluttajavirasto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut

— Tietosuojavaltuutetun toimisto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verkkotunnuslakia. Ehdotuksen mukaan vähintään 15-vuotiailla henkilöillä olisi jatkossa oikeus hakea suomalaista verkkotunnusta. Esitykseen sisältyvä toinen keskeinen muutos olisi se, että haettava verkkotunnus voisi helpommin kuin ennen perustua luonnollisen henkilön nimeen.

Ehdotuksen mukaan yksityishenkilön hakea verkkotunnus voisi olla mikä tahansa vapaa-oleva yleisnimi, lyhenne tai erisnimi. Samannimisten luonnollisten henkilöiden keskinäinen etuoikeus ratkaistaisiin aikaprioriteetin avulla eli omaa nimeään vastaavan verkkotunnuksen saisi samannimisistä hakijoista se henkilö, jonka maksettu hakemus on ensimmäisenä saapunut Viestintävirastolle.

Myös luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön keskinäinen oikeus verkkotunnukseen ratkaistaisiin aikaprioriteettiperiaatteen perusteella. Esimerkiksi oikeus luonnollisen henkilön nimeä vastaavaa tavaramerkkiä vastaavaan verkkotunnukseen olisi joko sen nimisellä luonnollisella henkilöllä tai nimeä vastaavan tavaramerkin haltijalla, riippuen siitä, kumman hakemus saapuu Viestintävirastolle ensimmäisenä.

Verkkotunnuksessa sallituista merkeistä sekä kielletyistä verkkotunnuksista säädettäisiin muutoin kuten voimassa olevassa laissa, paitsi että toisen luonnollisen henkilön nimeen perustuvan verkkotunnuksen hakeminen kiellettäisiin. Verkkotunnuksen hakeminen anonyymisti ei olisi käytännössä mahdollista.

Yksityishenkilön verkkotunnuksen hakuprosessi olisi ehdotuksen mukaan pääpiirteissään samanlainen kuin yrityksillä ja muilla yhteisöillä. Viestintäviraston vahvistamalla lomakkeella tehty verkkotunnushakemus olisi mahdollista jättää Viestintävirastolle joko henkilökohtaisesti tai sähköisesti Viestintäviraston verkkosivuilla. Henkilötiedot luovutettaisiin verkon yli suojatussa yhteydessä.

Yksityishenkilön verkkotunnuksen voimassaoloaika sekä irtisanomis- ja uusimismenettely olisivat samanlaisia kuin voimassa olevassa laissa.

Myös yksityishenkilöiden verkkotunnuksiin kohdistuva valvonta olisi pääasiallisesti jälkikäteen tapahtuvaa, mutta Viestintävirasto tarkastaisi luonnollisen henkilön nimeä koskevat verkkotunnukset käytännössä tarkemmin kuin muut.

Yksityishenkilö voisi mahdollisissa ongelmatilanteissa pyytää Viestintävirastolta omaan nimeensä perustuvan verkkotunnuksen sulkeamista määräajaksi tai sen peruuttamista lopullisesti. Sulkemisen ja peruuttamisen edellytykset määriteltäisiin laissa.

Viestintävirasto oikeutettaisiin antamaan verkkotunnukseen liittyvä päätös tiedoksi sähköpostilla sekä eräissä tapauksissa viraston verkkosivuilla julkaistavalla ilmoituksella.

Esityksessä ei ehdoteta annettavan Viestintävirastolle oikeuksia puuttua verkkosivuilla välitettävään sisältöön. Verkkosivujen sisällön valvontaa harjoittaisivat edelleen vain yleiset laillisuusvalvontaviranomaiset.

Lain on tarkoitettu tulevan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

5 §. Verkkotunnuksen hakeminen. Komissio on heinäkuussa 2004 antanut Suomelle huomautuksen, jossa se on tiedustellut koskeeko .fi-päätteisten verkkotunnusten myöntäminen vain Suomessa asuvia Suomen kansalaisia vai kaikkia Suomen kansalaisia, joilla on suomalainen henkilötunnus, eli myös ulkomailla asuvia. Jos vakinaisen asuinpaikka Suomessa on vain muiden jäsenvaltioiden kansalaisille asetettava edellytys, se saattaa komission mukaan johtaa kansalaisuuteen perustuvaan syrjintään, joka on kielletty perustamissopimuksen 43 artiklan nojalla. Mikäli ainoastaan Suomen kansalaiset voivat

asuinpaikastaan huolimatta käyttää rekisteröintipalveluja, saattaa tämä johtaa myös palvelujen tarjoamisen vapauden rajoittamiseen perustamissopimuksen 49 artiklan vastaisesti siltä osin kuin yksityishenkilöiden .fi-päätteisten verkkotunnusten markkinointiin ja myyntiin sovelletaan saajien kansalaisuuteen perustuvia syrjiviä ehtoja.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja oikeusministeriön arvion mukaan huomautukselle on perusteita ja hallituksen esitystä tulisi sen vuoksi muuttaa. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi, että Suomen kansalaisuutta koskeva vaatimus poistetaan komission huomautuksen johdosta. Valiokunta toteaa, että muutos ei vaikuta esityksen perusrakenteeseen muutoin kuin siten, että ulkomailla asuvat Suomen kansalaiset eivät voi saada suomalaista verkkotunnusta.

Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen pykälän muotoiluun.

15 a §. Asiakasrekisteri. Tietosuojavaltuutetun toimisto on kiinnittänyt valiokunnan huomiota tietojen luovuttamiseen asiakasrekisteristä ja

verkkotunnuslain 15 a §:n ja julkisuuslain 16 §:n suhteeseen. Hallituksen esityksen mukaan henkilötunnusta, käyttäjätunnusta tai valtuutusavainta ei saa luovuttaa. Esityksen perusteluissa on todettu, että säännöstä on pidettävä julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettuna säännöksenä, joka rajoittaa Viestintäviraston julkisuuslaista johtuvaa oikeutta antaa tietoja asiakasrekisteristä. Valiokunta korostaa tämän lisäksi, että 15 a §:ssä tarkoitettujen tietojen antaminen asiakasrekisteristä ei ole mahdollista myöskään julkisuuslain 16 §:n 1 momentin nojalla.

Voimaantulosäännös. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa voimaantulosäännöksen muuttamista siten, että lain voimaantulosta ei säädetä valtioneuvoston asetuksella vaan nimenomaisella laissa olevalla voimaantulosäännöksellä. Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että lain täytäntöön panemiseksi tarvitaan riittävästi aikaa, ja hyvänä ajankohtana on esitetty 1.3.2006. Valiokunta on tämän vuoksi muuttanut voimaantulosäännöstä niin, että laki tulee voimaan 1.3.2006.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi

Helsingissä 4 päivänä maaliskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Markku Laukkanen /kesk
jäs. Leena Harkimo /kok
Saara Karhu /sd
Inkeri Kerola /kesk
Eero Reijonen /kesk
Pertti Salovaara /kesk

Arto Seppälä /sd
Timo Seppälä /kok
Raimo Vistbacka /ps
vjäs. Jyrki Kasvi /vihr
Annika Lapintie /vas
Lyly Rajala /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.

5 § ja voimaantulosäännös muutettuina seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotus:

5 §

Verkkotunnuksen hakeminen

(1 mom. kuten HE)

Verkkotunnusta voi hakea Suomessa rekisteröity oikeushenkilö tai yksityinen elinkeinonharjoittaja, suomalainen julkisyhteisö, valtion liikelaitos, itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, julkisoikeudellinen yhdistys ja vieraan valtion edustusto (*poist.*) taikka vähintään 15-vuotias henkilö, jolla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa ja suomalainen henkilötunnus. Hakija voi hakea yhtä tai useampaa tunnusta. Jos samaa verkkotunnusta hakee useampi kuin yksi hakija, tunnus myönnetään sitä ensin hakeneelle.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2006.